

Plymouth, Pa., 2 Kovo.

Sunkūs bedarbės laikai, sunkus pragyvenimas, – atsisaukimus, surisztus su dejavimu bei nusiskundimu, girdime iš visų kampų šio kraszto. Sunkumą tą atjaucžia visa darbinjškizka lūma: – ir darbinjškai po žeme dirbanti, ir darbinjškai visokio skyriaus virszutinių darbų, ir smulkus pardavinyčių užlaikytojai, kurie, negalėdami užsilaikyti, bankrutija. Užsilaikymas šių paskutinių sunkinamas ne tik menkių – menkiausiu uždarbiu bet dar ir per užlaikytojus didelių pardavinyčių. Šioki pasunkinimą, teisingiau, reikia pavadinti skraudimu. Panaszę skriaudą atjaucze gana gerai ir mus tautiečiai, užlaikanti kokias pardavinyčias. Iš žemiau padūtos rezoliucijos per senatorių Martin'a iš valstijos New Yorko dieną 19 vasario šių metų senate, matyt, kad tas stengemasi panaikinti, ir tokiu būdu mažus pardavėjus palikti sūti nū nelygios konkurencijos. Rezoliucija senatoriaus Martin'o skamba: „Kadangi labai tankei galima išgirsti, kaip didelės pardavinyčios mieste New Yorko ir kitūse miestūse szios valstijos ardo mažesnes pardavinyčias per tą, kad savo pardavinyčiose atidarė visas szakas pardavimo, delei kurios priezasties maži pardavėjai yra paskirti ant subankrutijimo; – kaipogi tokiu būdu smulkus iszpardavimas ateina po kontrole didelių kompanijų, kurios gal nekuriūs daiktus pardavinēt žemiau mokamos prekės, kas yra didei skaudzei atsimuszancziu ant abelnos pardavystės, – pertai persitatoma, kad isztyrimo, komisije apie darbus trustų liktu paliēpta, kad nūdugnei perziūrētū tą reikalą, kaip abelnai to skyriaus pardavinyčios yra vedamos, kokios pasekmės isz to pasirodo ir kokias prekes mokama už imamus daiktus.

Minėta komisije tur teisingai perziūrėti tai vis ir pasirūpiti apie iszdavimą tiesų užginančių isznaudoti mažesnius pardavėjus.“

Tasai įneszimas senatoriaus Martin'o didei yra pagirtinas, nes jeigu liktu priimtas ir but iszdūtos atsakanczios tiesos tai smulkesnės pardavinyčios valst. New-Yorko liktu paliūsūtos nū nelygių konkurentų, kokius dabar tur preiszsave veide didelių pardavinyčių užlaikytojų, kurie kad panaiškinti savo silpnai pasilaikanti susiedą, partrauke visokius daiktus, kokius tasai užlaiko, ir pardavinēja už daug žemesnę prekę. Pardūti taip šiagal viena, del to, kad daug ant syk perkant ir galint ant syk mokėti grynais pinigais, daug pigiau gauna; o antra, nors jie pirkdami ir daugiau užmoka negu kad pardūdami gauna, tai vis-gi labai mažai tejauczia -trotos, ir subankrutijus savo silpną susiedą greitai atgauna numestus pinigus. Prie panaszų skriaudėjų reikia priskirti ir paczias kompanijas, kurios tur uždėją pardavinyčias ir savo dirbtuvių darbinjkam uždraudze pas kitus, kokius del pragyvenimo reikalings daiktus, pirkti. Tokias pardavinyčias tankiausia uždeda mainų kompanijos. Mažesni pardavėjai ir kitų valstijų turētu reikalauti per valstijos legislaturą aprubežiūti panaszius darbus turezių.

— Nekurie sako, kad užmanymas įsteigti spaustuve Prūsijoje yra bepamatinis svajojimas. Malonu butu iszgirsti skaitytojų nūmones apie tai. Ant įrengimo tokios spaustuves iki sziolei paaukavo szie: p. P. Žiemkintis \$100; p. P. Mikolainis \$100; p. P. Szerinas „Lietuvos“ rėdaktorius \$25, ir J. Kaunas \$5.

Lenkiszkas laikrasztis „Zgodas“ 8 num. pradėjo talpiti lie-

tuviszkai „Lietuva ir Russai.“ Autoriumi szio straipsnio yra p. J. Daigas. Straipsnis tasai, kaip matyt, trauksis per keletą numerių minėto laikraszcio, nes jau tik vien tema straipsnio rodo, kad negalima keliūse žodžiūse suimti tai vis. Autorius pradėjo savo straipsnį su tūm, kad parodyti prie kokios gentkartės Lietuviai yra priskaitomi, kokia jų praėjusių amžių istorija, kur jų tėvynė ir net delko tautų istorija maž ką tegali pasakyti apie Lietuvius. Kaip tą savo mierį autorius pasieks, negalima įspėti; bet persergi isz paczių pradzių, kad pamėginęs tikrai trumpai supazindinti skaitytojus (?) su praslinskusia Lietuvos Istorija. Pasiremdamas ant rasztų garsingo kalbų tyrinėtojaus Dr. Schlieman'o p. J. Daigas raszo, jog lietuvių tauta yra viena isz seniausiųjų Airijo – Europiszku tautų, ką stigavoja ne vien pati kalba, kuri labai panaszi į senąją sanskritiszka kalbą, bet ir palaikai tos užsilike ant pusiasalio Mazosios Azijos, taippat ir ant Balkano, ką patvirtina rasztai garsingo mus istoriko Simano Daukanto, kurs sako, jog Latviai, (broliai Lietuviių,) kareiviai laike karės su turkais prie Katrės II, Maskolijos carienės, galėjo susikalbėti dar su Trakais – tenykszciais gyventōjais – lietuviszkai. Szvintant auszrai vidurinių amžių, kada yvairios tautos sujudo ir užklėstė Romos imperijos yras ir kada Azija, tarši isz sunkaus miego prabudusi, užliejo Europa keistai keistomis tautomis, tada ir lietuviszkos gentės prabocziai atklydo ir apgyveno krasztus rybojacziaus Baltijos jurą, į ziemius iki Ladugos azero o į rytus iki Pollocko. Paminėjas dar, kad po apsivedimo D. L. kuningaikszcio Jaugaliaus su Lenkų karalaite Jadvyga darbai Lietuvos tautos, kaipo atskirios, jau isznyksta ir pati Lie-

tuva taip-gi pranyksta ant Europos pažemio, (kas, kaip mums parodo istorija Simano Daukanto, yra neteisnga) autorius persinesza, kad parodyti skaitytojams: ką mums Russai szia diena suteikė. Klausymą szį dar autorius neiszriszo, nes tikrai pradze to dar tematyti ir tas trauksis sekančiųse numeriūse. Numanyt, vienok, galima, jogei koaiszkiau pasistengs tai vis iszaiszkinti, nes ir paczio pradzio jau tas apsireiszkė.

Skaityti ir suprasti tą straipsnį labai sunku, nes, kaip matyt, „Zgoda“ ne tur lietuvių korektų darimui ir delto zodziai baisiai sudarkyti. Apie tai „Zgodai“ vertētu pasirūpiti, nes antraip isz to straipsnio mažai kas galės pasinaudot.

Isz Lietuvos.

Isz Suvalkų rėdybos.

Pareina ziniuos, jogei Maskoliių valdze ējimą slapta per rubezių ir gabenima per jį visokių daiktų ketina labai apsunkinti. Padūtas įneszimas (projektas) kad į tarpus dabar esanczių ant rubeziaus kardonų, padirbti dėl parubezinių kareivių buvimo per 50 sieksnių viena nog kitos medines budas. Kareivei bus iszstatyti ant rubeziaus per 50 žingsnių vienas nog kito o nakties laike da tankiaus. Jei szitaip įvyks galima tikėtis, kad ir už pinigų tada per rubeziū sunku bus ką nors iszgauti. Lengva papirkti parubezės sargą, kada jo draugai ne mato, nės piktumui įvykus kaip kada ir geriausi draugai vienas kita iszsidūda.

→ Tarp mus rėdybos lietuvių yra cigonų. Paprastai cigonai gyvenantiejie tarp lietuvių turi savo ukės, bet patys žemdarbysta ne užsiima o tik parsamdę savo ukės, su visa savo szejmyna svajoja po prekymečius (jomarkus) visos Lietuvos. Taip vazinėdami po jo-

markus užsiima mainymu ir išvadžiojimu vogtų arklių. Tokiu budu patys nieko nedirbdami daugina skaitlių dykadūnių ant Lietuvos. Bet ukinikų yra tokių kurie mėgsta su cigonais susidėti ir sėbrauti. Tokius ukinikus cigonai mėgsta labai atlankyti žiemos laike, kada pusnys ir šalčiai ne dūda ant gryno lauko vesti cigonizšką gyvenimą. Viens toksai mėgstantis su cigonais sėbrauti, ukinikas K. Kulakų kaimo Liudvinavo valsčiaus, Kalvarijos pav. ne persenei didei pasibaudė. Sausio 19 d. apsinakvojo pas jį keliaujantieji Senapilę ant jomarko cigonai. Dėl to kad pavaiszinti K. už priėmimą ant nakvynės o da priegtam kad tie apsinakvoją rengė kelti kokę ten veseliją, tai gi ir išvažiavo visi į Liudvinavą ant sugertuvių. Atvažiavę į Liudvinavą ukinikas K. ir cigonai gerė tolaik karczemose iki patys žydai išvarė iš karczemės ir liepė važiuoti sav namo. Išvaryti tokiu budu iš Liudvinavo cigonai ir K. nuvažėvę į Padovinio kaimo karczemą vėl la lakė iki gaidžių, ir kada jau K. pamatė ant savo triobų gaisra tada susisodines cigonus į roges lėkė visi ant namų. Parvažiavus namo K. jau rado baigenti liepsnoti savo klūna (klojima). Mat nakvojen tiejie K. klojime cigonukai rukydami papirosus uždegė klojima. Tokiu budu sudėgė K. klūnas su gyvūlių paszarų ir iszkultais javais, pora arklių, nės malonę cigonams dar ydamas savo arklius tą naktį pastatė klojime o cigonų suvedė į tvartą, ir viens 8 metų cigonuks kuris jau ne spējo iszbėgti iš ugnies.

— Stovis szios žiemos turgaus pagal pernyksztę dang augst tesnis ypatingai ant javų. Už kviečius moka po 195 kap. už puđą, už rugius 60, už avizas 65 kap., už miezius 75 iki 80 kap. Gyvūlei szia žiema nėra

brangus nės ir paszaras pigus. Už dobilus moka tikt po 30 kap. už puđą. Szio meto žiema dūda save pažinti. Sniegai ir pusnys ne pasiliauja, szalczio esti ne maziaus ne daugiau kaip 10 laipsnių Reaumuro.

Vardelis.

— *Gražiszkiai*, Vilkaviszkie apskr. Suvalkų rėd. Tikiu jogiai mazai, mazai apie mus kas žino, nės ir mes apie nieką nezinomė. Musų parapijoj nėra nei vieno, kuris nors kokį liet. laikrasztį skaitytu, nors gavimas jo nebutu per sunkūs, nės netoli Prusų rubezius, bus į dvi myles daugiausiai. Naujėnų iš liet. krutėjimo nieko negaliu praneszti. Pirm poros metų atėjo pas mus už kleboną iš Visztyczio kun. A. Szukvietis. Stropūs tai yra kunigas, pamokslus sako didei ilgus su puse poniszku (lenkiszku) zodzių. Sudegus mus klebonijai, jis užsimanė tokios kaip Pajavonio kad, kuri apart medzių, kasztūja tikt 10,000 o tokia maža, nors yra apie 20 stancijų, kad kamerdorius su seneliu Senkum joje nesutilpo ir jūdviem reikėjo skyrium kambarius statyti. Bunant jam dar Visztytyjė, numirė kudikis vieno beturczio, Jūzo Ježerskio, iš Pavisztaiczių darzinikų; vargdieniu vis vėjas į akis puczia, taip ir jam; numirė szaltyje smarkiausios žiemos; pustė per isztisą nedelę. Žmonės matydami jė vargą sudėjo po lentutę ant grabelio, kiti nuklampojo dūbutę iszkirsti, ir tikt vienas ukinikas vos davė savo arklius nuvežti kunelį į kapus. Atlydėjo pas bažnyczia ir nuėjo pas kunigą mettrikus iszraszyti. Isikumijo budas, kad reikia kiekvienu nabaszniką paszventyti ir nelaidoti, kaip kitados, kaip szieksztą arba galviją, bet už paszventinimą reikia kunigui užmokėti; už visas apeigas prisiejo apie 80 kap., kaip varg-

szui tai pigiaus, bet tas nabagas neturi ir be pertraukio buczija rankas prabaszceziui kad dovanai palaidotu, szis nei klausyti neklausu, sako: pasizieziok nū ko ir užmokėk; ir nuėjo jau į stanciją, o nabasznikas stovi szlajose pas szventorių. Nusiminė žmogelis galutinai, kad prabaszcezius nedūs palaidoti kudikį. Tą dieną buvo valsčiaus susirinkimas ir buvo tas ukinikas, kurio arkliai buvo. Tas apie tai patyręs sako: nuneszkite grabelį į varpnyezia ir važiukite namon, prabaszcezius pasisamdeš žmones jį palaidos, o tokiem vargūliams nereikia nieko mokėti. Viena boba tūj nubėgo tą ukiniką apskusti prabaszceziui. Prabaszcezius tą iszgirdęs tikt rankas pakratė ir sako: vezkite, laidokit. Dar dovanai ir pazvanijo.

Vasaroj pacziame karsztemetyje, numirė motina vieno vaicino, Visztytyje ant kalnų; sunus norėdamas savo motinai paskutinę garbę iszrodyti, suderėjo su prabaszceziumi atlydėti nabasznikę vakarop, naktin, į bažnyczia ir ant rytojaus su dvejoms miszioms laidoti. Tą viską suderėjo už 10 rubl. Vaikinas buvo beturtis ir motiną maitino iš uždarbio; priegtam jie buvo dar rokūtas už maskolių, nės jo motina buvo apsivedusi su maskoliumi. Jo brolis, vyresnysis, buvo jau į Ameriką iszėjęs dėl persekiojimo Kibartų popo, o szis likosi prie motinos, ją karszinti, kentėdamas persekiojimus už tikėjimą. Prabaszcezius pradėjo mislyti ar ne per pigiai suderėjo už 10 rubl., tokiam karsztyje tai verta nors 15. Pasiuntė vieną iš szpitolnikų teirautis, bene patirs, kad anas turi dar kelis grabzius susiczėdijęs. Ir pasisekė. Boba parėjus pasakė kad turis į 100 rublių. Prabaszcezius paszaukęs tą vaikną, sako: ar žinai, tokiam karsztyje negali kuno naktin į bažny-

czia leisti, prismardins; o ir tikt už 10 rub. Vaikinas net apsiverkė iš gailės czio, kad negalės motinėlą palaidoti kaip buvo jai prizadėjęs, dėl didelio karsz czio. Vaikinas atsimineš pasakė, kad pirm keletos dienų taippat laidojo nabaszniką ir buvo tasai per naktį bažnyczioje, o ne prismardino. Prabaszcezius atsakė, kad už tai 20 rubl. užmokėjo, ir jeigu jis nori, kaip suderėjo, tai turi dar penkinę pridėti, kitaip negalima. Susitaikė ant trirublės, iš viso 13 rubl. Vaikinas eidamas namon džiaugėsi kad galės iszpildyti motinai dūta prizadėjimą, bet kad trirublė užlaikė bažnyczia nū prismardinimo, to negalėjo sav iszriszti; tikt palaidojęs motiną ir iszkakęs Amerikon tą suprato.

A. a. musų nabasznikas prabasztelis Lukoszeviczius, buvo didei pabažnas kunigėlis. Po smerties turėjo statei dangun nueiti. Turtų nerinko visai, tikt jam numirus, jo sesers dukte, Idikiute, kuri pas jį užaugo, ir į Varszavą ir kitur szokt mokintis važinėjo, ne daug te rado pinigų, tikt 15000; kuriūs pagrobusi apszėnijo su burlioku iš Kalvarijos, dar ir czinovniku, kuris gauna 12 rubl. ant mėnesio.

Rudenyje, 1895 m. iszėjo iš mus parapijos į Ameriką kun. Kravczinskis; buvo tai paveikslingas kunigėlis, kasdien veik į Bartinikus važinėdavo sudan, o degtinę naikino iš paskutinių sylų. Jam dievmaldystę laikant, nesinorėjo visai mels tisi, zinant jo enatlyvą gyvenimą. Dievui dėkui kad jis į Ameriką iszėjo, ten gal pasitaisys; nės kaip aną metą buvo privisę pas mus „jonvaikių“, tai kaip nabagus užklupo, tai ir į Ameriką turėjo iszbėgti. Girdimą, buk pasitaisę. Isztikrujų ta Amerika didei gera pataisymui isztvirkelijų. P. Kauniszkis.

— Isz Szaulių. „Vienybės“

skaitytojai atsimis dar, kaip užpereitūse (1895) metų, buvo areštūtas, studentas medicinos, L. Vaineikis, Svirpliūse. L. Vaineikis išdūtųjų caro amnestijų nieko nenaudojo ir sziadien dar tebekenczia nū barbarų. Stud. Vaineikis lankė Maskvos Universitetą, ir ant vakacijų parvažiavęs tapo areštavotas dėlei atradimo jo skrynelėje lietuviszkų laiszkų. Po tokio atsitikimo jis vienok galėjo mokslą užbaigti ir išdavė egzaminą ant gydytojaus. Išdavęs egzaminą sugrįžo savo tėvainėn ir ketėjo czia apsigyventi. 28 Lapkričio 1896 m. uždejo pelicijos uzziaurą vadinamą „glasnyj nadzor“ ant trijų metų ir užgynė apsigyventi visoj Lietuvoj ir Lenkijoje. Pagal įstatus „policeiskavo nadzora“ § 27, gydymas žmonių nors neuzgintas, vienok dėlto reik išgauti specializšką daleidimą nū ministro vidurinių reikalų. Ministras iki sziolei, ant dviejų praszymų, nei kokio atsako dar nedavė. Dr. Vaineikis, kol pabaigė mokslą, gana nuvargino savo draugbrolius ir ukę; bet ir pabaigęs dar melauja paszalpos isz tėviszkės dėl pramitimo, budamas isztremtu isz tėvynės, ir negalėdamas isz savo talento naudotis dėlei barbariszkos pelicijos įstatų ir persekiojimų.

Petras M.

— *Isz Naumiesczio.* Apie pasekmę žandarų tyrinėjimo dėlei atrastų pas D rą Bagdonavyczią uždraustų rasztų, „Varpas“ 11 num. raszo, jog tas tyrinėjimas pasibaigė pabaigoje rugšėjo mėnesio pereinųjų metų. Tyrinėjimas tęsėsi pilnus du mėnesiu ir padarė žandarams ir prokuratoriui nemažai baldos ir darbo: ant protokolų ir kitokių rasztų iszėję apie 34 arkuzus popieros. Reviziją darė parubežės sargai (apicierai) pribunant žemskių virszinjkui ir dviem

liudinjkams. Per reviziją, kaip raszo N. 14 „Ukininko“, at-rasta „Varpa“ 1891–1894 m. „Auszra“ 1886 m., „Buda-Daukanto“, „Finai ir jų gyvenimas“ ir da keles nekaltos įtalpos knigeles. Be to da užtiktas buvo sąsiuvas p. Malvinos Krzyvoblockiutės su nekaltomis eilėmis žinomo lenkiszko poeto V. Poliaus, „Piešn o ziemi naszej“. Pabaigoje sąsiuvo buvo priraszytos eilės likusios nū lenkmezio gadynės ir žinomos po vardu „Więzień“. Tos paskutinės eilės pūlė į akį stropiam kraitytojui apicierui Baranauckiui ir jis, užsimirszęs, kad jo darbu yra jieszkojimas kuntrabantų, užgriebė ir tas eiles. Kadangi pabaigoje tų eilių buvo pasirasziusi savo pravardę p. Malvina Krzyvoblockiutė, per tai atsakymas už tas eiles pūlė ir ant jos. Ant rytojaus po kratai atvažiavo isz Mariampolės žandarų virszinjkas su prokuratorium patirti visą dalyką. Žandarų virszinjkas perziurėjęs įtalpą „Varpo“ ir perskaitęs eiles „Więzień“ norėjo suimti daktarą, bet prokuratorius sudraudė jį nū to, patėmydamas, kad at-rastieji rasztai da nedūda tiesos kaltinti daktarą už propaganda. Dėlto tyrinėjimas buvo atliktas Naumiestyje. Tik paimtas buvo nū daktaro prižadėjimas apkeliauti į kitą pavietą be žinios žandarų virszinjkos (podpiska o neotluczkie“). Užklaustas, kur gavo lietuviszkus rasztus, daktaras pasakė pirkęs jū nū vieno prascto žmogaus, o sąsiuvą lenkiszkių eilių radęs Korzono istorijoje, kurią buvo pasiskolinęs nū p. M. Krzyvoblockiutės. Užklaustas, kam laikė uždraustus rasztus, daktaras pasakė, kad „Varpa“ jis pirkęs dėlei patilpusių ten grazių straipsnių apie lietuviszką kalbą, o lenkiszkas eiles radęs nepersenei, beskaitydams istoriją ir nežinojęs, kad po užvardyjimui

„Piešn o ziemi naszej“ V. Poliaus galėjo buti ir eilės uždraustos, dėlto nė nesiskubinęs sugrazinti sąsiuvą savinjkai. „Varpa“ veik neskaitytes ir jeigu patėmyjęs prieszingus valdziai straipsnius, tai supratęs jū kaipo reaciją prieszais valdzia, kuri atėmė lietuviams spaudą ir nenori jiems sugrazinti tą spaudą atgal. Taip suprasdamas „Varpo“ prieszgynumą nelabai nė slėpė jo. Girdėdams tokį iszsiteisinimą abudų pripazino už reikalingą dūti lietuviams spaudą, nesa tūmet butų galima lietuviszkus rasztus perleisti per maskoliszkąją cenzurą. Tūmet, žinoma ir rasztai butų „geresni“ ir ne butų tiek baldos „naczialstvai“. Be to da buvo užmesta ant daktaro kaltė, buk jis vedas placzią užrubežinę korespondenciją. Szitą kaltę užmetė ant daktaro parubežės sargų apicierai, sakydami, kad „jiems tai yra žinoma“. Toks tuszczias tvirtinimas, žinoma, neturėjo nė kokios vertės dalyke apkaltinimo daktaro ir akise kitų žmonių iszrodė kaip vaikiszka priekabė. Taipgi užmėtinėjama buvo, kad daktaras davinėjęs laikraszczius kitiems skaityti, bet kvotimas liudinjkų ir platintojų piktų paskalų nepatvirtino to užmėtinėjimo ir pasirodė, kad blogos paskalos buvo paleistos apie brolių daktaro, kuris prieszporą metų buvo apkaltintas už lietuviszkus laikraszczius. Be to protokole parubežės apicierų buvo pasakyta, kad pagautasis su lietuviszkomis knjogomis ir laikraszcziais Jaszinskas gabenęs tūs laikraszczius daktarui. Sako taipgi, kad motyvūse revizijos tarp kitko buvo paminėta, kad daktaras esąs didelis litvomanas (bolszoi ruki litvoman“). Toki užmėtinėjimai, žinoma, nereikalauja iszsiteisinimo ir tik gali but gera medega charakteristikai stropių saugotojų „tvarkos“. Tikroji priezastis revizijos bu-

vo sztai kokia: Kada apygar-doje Naumiesczio buvo pagautas siuvejas Jaszinskas, žmonės ėmė placziai kalbėti apie lietuviszkus laikraszczius ir apie lietuvius. Stanaiczių kardono gaspadinė Puniszkiene taipgi ėmė pasakoti apie lietuviszkus reikalus savo kardono apicierienei Bezzubov ir tarp kitų atsitikimų papasakojo apie daktaro brolių, turėjusių daug lietuviszkų laikraszczių ir papūlusį už tai į bėdą. Apicieriene, nemokėdama gerai lenkiszka, nesuprato Puniszkiene ir pamislyjo, kad tai buvo kalbėta apie patį daktarą. Papasakojo apie tai savo vyrui, o tas, neminėdamas nė pravardės žmonos ir nepatyręs teisybės, nusiuntė raportą augsztesnei valdziai, kad daktaras turis lietuviszkas knjgas ir kad Jaszinskas taipgi neszęs jam knjgas. Teisybė, apicieras su savo boba neapsiriko ir pataikė, kaip su pirsztu į dangų. Nės po teisybei, kas dabar neturi lietuviszkų laikraszczių? Juk ir patys maskoliai jau negali apseiti be lietuviszkų laikraszczių, tėmydami, ar nėra kas apie jų darbus paraszyta. Lietuviszkus rasztus atranda da gi ten, kur jų suvis nesitiki rast. Ana, per reviziją pas M. Krzyvoblockiutę taipgi atrado keles lietuviszkas knigeles, norint niekam neatėjo į galvą, kad ji galėtu turēt lietuviszkas knigeles.

Pabaigę visą tyrinėjimą žandarų virszinjkas su prokuratorium priskyre prasikaltimą daktaro prie 3 punkto 252 įstatymo ir nuleido popieras prokuratoriui palatos. Gaila tik valdzios „progonų“ ir jos tarnų, kad ji tokiu budu tikisi suslėpt pajautimą teisybės ir reikalus dvasios. Sm.

Isz Kitur.

Suvienytos Valstijos.

— *Carson, New 22 Vasa-rio.* Lygumoje Mason, atstu-

me 50 mylių nū Carson ir apgyvento per indijonus kyla maištas prieš baltūsius gyventojus kolionistus apsigyvenusius Yaringtone, toje pat lygumoje. Sziadien iszryto atskubėjo nū minėtų kolionistų pasiuntinys j m. Carson reikalaudamas 50 kareivių ir 50 karabinų, kad apsiginti prieš indijonis.

Gubernatorius Sadler isziuntė tūjaus jen. Galushi, kad patirti apie tai vis. Indijonai rengesi pulti ant kolionistų už tai, kad sie užmuszė vieną isz jų brolių.

— *New Yorkas 23 Vasario.* Salvator Cisneros, prezidentas tūmlaikinio rando kubaniszko ir Maximas Gomez, vyriausias kubiečių vadas, apgarsino savo laiszką, po antgalviu „Svarbiausias dokumentas kareje kubaniszkoje“, „World'e“, kureme sako, kad karė ant Kubos tiktai tada gal pasibaigt, kada sala gaus absoliutiszką neprigulmystę. Jū greicziau tas stosis, tūm dėl abiejų kariaujančių pusių yra geriau. Kubiečiai atmokėtu net nekuriūs kasztus Ispanijai, jeigu toji atitrauks savo kariauną nū salos. Kaip tarpiniką dėl užbaigimo szio minėti kubiečiai skire Suvienytas Valstijas Amerikos.

— *Washington, D. C. 25 Vasario.* Dieną 4 Kovo McKinley apims valdžą prezidentiszką. Paroda inauguratiszka (įvedimo į naują urėdą) susidės į 12,000 vyrų. Keletas orkestrų susidės isz 1200 muzikantų. Ant parodos bus reprezentavotos 17 Valstijų perkliobus ir organizacijas.

— *Harrisburg 1 Kovo.* Gubernatorius Hastings atmetė įneszimą, padūtą 22 d. Vasario, uždraudženti priimti į darbą statyme namo kapitoliaus, darbinjkus isz kitų valstijų nors tie but ir ukėsi szios szalies.

Gubernatorius Hastings sako, kad tada szio valstija daug turėtu tautos, nės isz kitų valstijų dabar daug pinigų įplauke, kadangi kitos valstijos ima isz szios ne tik isz kasamas anglis, ber ir kitokius produktus ar iszdarbius. Pasirodzius-gi sziai taip prieš kitas valstijas ir anos tokiais pat pinigais atmokėtu.

— *Havanna 23 Vasario.* Pereitos nedėlios naktį dalis kariaunos jenar. Rivero užpūlė ant Artemizos ir iszvižo laivinę isz dviejų ūstų o paczius ūstus panaikino isz pamato. Susirėmime tame krito 123 kubiečiai ir 300 ispanų. Kubiečiai pavarė dar 18 ispanų į vergus. Ant rytojaus ausis sziujų nusiuntė ispaniszkuvi vadui ir sakė, kad koznas ispanas tai pritirs už tai, kad kankina niekūm nekaltus gyventojus salos.

— *Londonas 26 Vasario.* „Central News“ atlaikė depešą isz Madrito, daneszanczią, kad Manilijo, sostapilėje Filipiniszku salų, kilo susirėmimas tarp ispaniszkos kariaunos ir revoliucionistų. Ispaniszka kariumenė pergalejo vienok revoliucionistus. Po muszio ant ulyczių miesto rasta 200 negyvų revoliucionistų.

— *Atenai, Graikije 22 Vasario.* Szaudymas isz laivų svetimų vieszpatyszčių į apgulusius miestą Kanea pasikėlius, iki to įpykino szius, kad ant susirinkimų garsei kalbėjo, jog stos į karę prieš neprietelių, nors tasai but dezzimts kartų stipresnis už jūs ir ant paliepių svetimų vieszpatyszčių nei kiek neatbos. Dieną 23 Vasario europiszkos vieszpatysztes atvirai pasirodė priešingomis Graikijai ir neprileido nei vieno graikiszko laivo prisiartit prie salos Kretos, kad nepridūtu tokiu budu pagalbos kretonieciams. Toks

pasielgimas europiszku vieszpatyszčių iki to įpykino graikiskus patriotus, kad, jei ne perserģėjimai, įtekmingų valdinjku, gatavi stot krutis į kruti su europiszku vieszpatyszčių pajiegomis, kad tiktai iszvalnyti Kretą nū Turku barbarybės. Dieną 26 Vasario konsulai Austrijos, Rosijos ir Vokietijos atlaikė įstrukcijas, paliepenčes Graikijai ati traukti savo kariauną nū salos Kretos. Veesnės zinios pranesza, kad tula isz europiszku vieszpatyszčių atsimetė nū kitų kretiszkame reikale.

— *Kanea 26 Vasario.* Įsi- maiszymas europiszku vieszpatyszčių į kretiszką reikalą ir nedaleidimas Graikijai paimti Kretą po savo protektoratu jau pasirodė kokius vaisius gal atneszti, nės toks pasielgimas europiszku vieszpatyszčių pasirodė muzulmanam, kaipo pritarimu pjoვნėse krikszczionių. Tai-gi sziadien apy pietėje suvirsz 8,000 muzulmanų, neskaitant turkiszku kareivių, pasirodė ant miesto gatvių ir kaipo laukinei žvėrys rengesi pulti ant krikszczionių. Visi tie muzulmanai buvo gerai apsiginklavę.

Suvienytos vieszpatyszčių sylos, iszsdjtos nū laivų, isznesza vos 800 žmonių, todėl be pagalbos laivų negalės sustabdyti virsz minėtus muzulmanus. Įsiutusius muzulmanus dar kursto ir Ismail Bey, gubernatorius salos, kuris leidze paskalas, buk graikiszka kariumenė nugalabino daugelį muzulmaniszku vaikų. Gubernatorius tikisi tūm sukelti visus muzulmanus ir, pūlus ant krikszczionių, panaikiti jūs iki paskutinio. Tūm tarpu, kad parodyti muzulmanam tikrą kelę, kaip ir ką jie turdaryti, iszėjo su stipria pajiega isz miesto ir užpūlė ant aplinkinių gyventojų, krikszczionių. Komendantai esanczių porte užrubešinių laivų užpro-

testavojo prieš tai, bet gubernatorius neklauso jų. Kas toliau nusidės, dar nežine.

— *Roma 26 Vasario.* Palermoje, ant salos Sicilijos sziadien iszryto atsibuvo skaitlingas susirinkimas, dėl iszreiszkimo simpatijos dėl krikszczionių kretoniečių, stengencziusi numesti jungą turkiszką. Tarp daugelio kitų telegramų atlaikytas taip-gi telegramas nū Crispi, buvusio prezidento valakiszku ministrių. Crispi pagire mierį, dėl kurio tapė suszauktas tas susirinkimas, o apart to iszreiszke karsztus linkėjimus, kad krikszczionys ant salos Kretos iszsivalnytu isz po turkiszko jungo.

— *Petrapilė 25 Vasario.* Rosije per savo konsulį Atenūse apzņaimino Graikijai, kad toji trukije trijų dienų atitrauktu savo kariauną nū salos Kretos. Randas rosiszkas tokį savo paliepią pateisina tūm, kad esant graikiszka kariaunai ant s. Kretos ir Graikijos laivinei pakrantėmis Kretos, gal but pirmiansia priezasczia pakilimo revoliucijos ir kitose Turkijos žemėse, o tūm gal užtraukti paojų ant visų europiszku tautų ir pakilti baisi europiszka karė. Kilus tokiai karei nežine ar užsilaikytu ant savo sostų sziadieniniai europiszki valdonai...

Rosije todėl rodavoje Graikijai neklansyti nei vienos isz vieszpatyszčių, kuri jai kitaip kalbėtu, nės maziauseme pasiprieszinime isz Graikijos pusės ketina siųsti savo laivus vėtravoti portą Piraeus.

Dalis darbu.

— *Londonas 24 Vas.* Pabrikė Nobela Ayrshire Skotijoje sziadien tikosi baisi eksplozija nitroglicerinos. Szeszi darbinjikai, kurie plove nitroglicerina, laike jos eksplozijos, sudraskyti į mažus szmotelius.

Balsas eksplozijos buvo girdėtis už 15 mylių tolio. Suvirsz 20 tonų nitroglicerinos eksplozavojo. Namūse, kurie stovėjo už keletos mylių nūminėto pabrinko, sutruko visi langai. Trukije kuris buvo už 12 mylių atstumo, langai iszkritinėjo sutrupėję į mažus szmotelius. Zmonės, kurie buvo arčiau atsitikusios eksplozijos užkurto arba apako.

Reikale liet. spaustuvės Tilžeje.

Pasirodžius tam užmanymui, nieks apart „Lietuvos“ ir „Ryto“ tam nepritarė iki sziolei, ir rodosi kad to dalyko mums visai nereikėtu, arba, lyg kad jau būtų su užmanymu ir atliktas darbas. Isz skaitytojų nei jokio atgarsio ir sajausmo negirdėti, lyg kad tai būtų darbas vieno tikrai užmanytojaus. Kaip mums yra reikalinga liet. spaustuvė, tą gali atjausti kiekvienas, kuris yra smailus ant naujų knygelių. Pereitūse metų, Tilžeje, kaip ir nei vienos knygėlės neiszėjo; nors pirmiausias, ir retai, bet vis pasirodydavo nors kokia nauja. Musų tolyn žengimas nieku nei pirmyn, jei metų bėgyje neiszėis nei viena nauja knygėlė, jeib kokio turinio. Su nepasisekimu vienu ir antru, ne turime tą jau apleisti, bet su ypatiszku pasiszventimu ir narsumu kitiems imtis už to darbo ir varyti viską tolyn. Su Prusų lietuviais susidėjus nenusisekė; apsigyvenusius isz Did. Lietuvos, iszleistojuis knygų, užvydėtojai su pagalba policijos iszvarė, ir tūm viską sutrukdė; tai gi turime imtis už kitokio įrankio, kur mums negalėtu niekas kenkti, nes tas reikalas yra abelnas ir visi dėl jo privalome rūpintis bei darbūtis. Sztai ką raszo Europos lietuviai apie tai:

„Iszkeliavus musiszkiams [judasziszzkų skundų dėlei] isz Tilžės, ir iszleidimas lietuviszzkų knygų rodos trukte truko: neturime nė kalendo-

riaus, nė priedų „Ukinikiui“, nė kitokių atskirių knygelių. Ant Prusų žmonių tame dalyke, kaip pasirodė, visai negalima pasitikėt, nors jie labai gražiai moka pažadėt. O be iszleistojaus, kuris ant savo kasztų spausdintu knigas, nė vien tik padavinėtu kitų atspaustas, augimas lietuviszkos literatūros neturės tvirtu pamato.“

Szis užmanymas yra nė vieno darbas bet abelnas; dėlto visus tautiecius užpraszaui, iszreiksšti savo nūmone tame dalyke, jeib viename laikrasztija, idant butu galima matyti, kaip tą dalyką nekuriė suprant, bei kiek atsiras pritariančių tam. *P. Žiemkintis.*

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— *Pittston, Pa. 27 Vasario.* Jau tik tas net ir per daug, kaip tai pasirodė link mus p. Vietinis, „Garso“ 7 num. Nepažinęs dar gerai Pittstono lietuvių gyvenimo raszo į „Garso“ korespondenciją, buk Pittstono lietuviai ant tiek yra tamsūs, kad, kaip prireikėjo dr. szv. Jūzapo, kuri skaito 100 sąnarių, rinkti naują sekretorių, atsisakius, kokiam tai galicijonui kaip „Garso“ raszėjui prisisapnavo p. S. Szevec, (kurį 8 num. „Garso“ perkriksztijo ant p. M. Dirvinio) tai isz viso skaitliaus sąnarių minėtos draugystės neatsirado nei vieno, kuris but galėjas buti sekretorium, nės, girdi, nebuvo nei vieno mokanczio kiek paraszjt. Jeigu minėtas „Garso“ korespondentas nė but pasiraszės „vietiniui“ tai koznas, kiek pažystantis Pittstono lietuvių gyvenimą, but galėjas isz syk suprasiti, jog raszėjas bereikalo raszo tai. Bet pasiraszjus jam „vietiniui“ reikia tikrai mislyt, kad jau Pittstono lietuviai toki akli, kad isz 100 draugų nesiranda nei vieno mokanczio kiek raszjt ir dėlto priversti buvo mokėt kokiam ten galicijonui alga, kad tasai pildytu priderystę sekretoriaus, kaip tai p.

Vietiniui rodosi.

P. Vietinis bereikalo paraszė į 8 num. „Garso“ attaisą, nės tūm galutinai savę sukompromitavoja. Jeigu buvo padaryta klaida dūdant sav vardą „Vietinis“ tai reikėjo pasiteisjt, kad tame padaryta klaida, o nė pirmiau padūtoje ziniuoje; o po tam jau ir paczią zinią pataisyt, tada but tikrai kaip nors pasiteisines priesz užgautas, taip bjaurėi, draugystes. Dabar gi tas pateisinasimas vis gi nėra pateisiniu pirmiau padaryto užgavimo. Jeigu p. Vietinis dar ir ant toliau mėgs taip bjaurjt Pittstono lietuvius, tai paliepsime ir vėl kraustyti į Shenandorj, isz kur už keletos dienų atvyko. Jau po teisybei nei nė bus reikalingas, nės gauname naują dudorių, kuris mokjė vaikus parapijinėje mokykloje, kaip tai budavo ir pirmiau atėjimo į Pittstoną p. Vietinio.

Matyt, kad p. Vietinis yra didis užtarėjas „kaltųjų“ ir dėlto bandė apjūdjt minėtas draugystes, kurios stoji už nekaltai pastumtą dudorių. Jeigu gi p. Vietinis taip mėgsta rasztyti, tai malonėcziau, kad teisybės kiek prisilaikytu.

Vienas isz draugystės. szv. Jūzapo.

— *Broad Brook, Conn.* Jau pereitų metų „Vienybėje“ yra praneszta, kad mes czion uždėjom draugystę broliszkos pagalbos vardan szv. Izidoriaus. Nors isz sykio buvo prisiraszė 22 draugai, bet už kiek laiko skaitlius tas vis mažeti pradėjo, o ant susirinkimų visai nenoroms lankydavosi. Isz to pasirodo, jog czia negal užsilaikyti draugystė.

Atsiliepiu toėdl į visus draugus virszui minėtos draugystės, kad teiktumėtės susirinkti 7 d. Kovo pas Mazeiką ant Rye str. dėl apsvarstymo apie tolesnį draugystės laikymasi arba, jeigu daugumas sutiks, paardy-

mą. Asz labai geiszciau, kad mus ta draugystė galėtu sziaip taip užsilaikyti, bet jeigu daugumas nutars paardyti, tai malonėcziau, kad pinigūs draugystės kasoje esanczius nepasidalytume koznas, bet sunaudotume ant kokių lietuvių reikalų. Dalį tų pinigų but galima nusiųsti „Sus.“ kasie-rini, kaipo mokestį į „Susivienijimą“, kurie isz draugų mus draugystės norėtu laikyti prie „Sus.“, o kitą dalį paankauti ar ant Emigrantų namo arba ant „T. M.“ draug. reikalų.

Su gūdone szv. Izidoriaus draug. sekretorius

M. J. Domijonaitis.

— *Pittston, Pa.* Teatraliszka kūpa 22 d. Vasario mėn. po bažnytine salė loszė teatrą „Ponas ir Muzikai“, isz laikų baudževos 1853–1859 m. Publikos prisirinko gana dizezei, nors atsirado keletas tamsunų, kurie stengė atkalbėti visokiais zodžiais neiti ant minėto teatro ir nė vieną, susitikę kur, vadino į karczemą, sakydami: „ką tu ten eisi, ką ten gausi; geriau eime į karczemą ir už tūs pinigūs iszsigersime“. Bjauru ir graužu žiurėti ant tokių mus tautiecių, kuriems daugiausias niekas nerupi, kaip tikrai karczema ir baras. Jau laikas butu ir jums broliai susiprasti ir mesti į szalį tokias paikystės. Ar gi negirdite pamokinimus, per musų rasztus padūdamus, ir pamokinimus garbės vertų tautiecių skelbenczių sekla mokslu? Vienok tokių nelaimingųjų atsirado suvis mažas tikrai skaitlius, ir, kad nė lytus, tikės valandoje kada reikėjo rinktis ant perstatymo, tai publikos, be abejonės, but prisirinkę dar daugiau.

Aktoriai savo roles atliko pusėtinai.

Veikenczios ypates buvo szios: Pranciszka Jasiaicziutė, rolėje ukinikės Baltruvienės; rolę savo atliko gana atsakan-

cziai, ir nemažai prijūkino publiką, kada pradėjo muszti su szlūta Araburdą mylimą urėdą pono, kuris jį buvo siuntęs pas jauną merginą, anukę Baltruvienės, kad prikalbįtu ją eiti už pono.

Ona Valaicziutė rolėje Liudytės, anukės Baltruvienės, tikrai rodos priesinosi įkalbi neįjimams Araburdos ir rodos kad isztiesų tai vis dedasi Lietuvoje ir aiszkiai matai dienas ir atsitikimą jau senei mus palikusį. Kazys Kazakevyczia rolę Ignaco Bajonio, mylimojo Liudytės, atliko taip-gi gerai. Gabrieliūs Laibinis, rolėje stonio, seno kumo Baltruvienės iszrodė, kad lyg kiek priversitinais apsienu, kada prikalbinėjo Liudytę vaziūti pas seserį klebono ir tūm pasislėpti nū intrigu pono. Vincas Martiszius rolėje Alberto Magerskio, jauno pono valsciaus iszrodė tikrai esąs tų gadynių Lietuvos poneliu ir savo pasididžėvimu ir apsiejimūse iszrodė vertu pagyrimo aktoriumi. Mateuszias Tuluba rolėje Araburdo nemažai prijūkino savo apsiejimu su Liudyte ir jūkingu, tikrai rodos nenu-dūdāmu, derėjimu su žydais Leizeriu, kurį perstatė Konst. Samūlis, ir Bereliu, kurį perstatė Andriūs Jasaitis. Onytė, kurią perstatė M. Kaknevycziutė nemažai prijūkino publiką savo nenu-dūdanciu apsiejimu, kada pasididžiūdama metė į akis ponui pinigūs ir rubūs, kuriūs tasai buvo įdavęs jai, kada da ją mylėjo. Kiti aktoriai taip-gi pusėtinai atliko savo roles. Malonu butu, kad ir ant toliau minėta kūpelė nepatingėtu tame pasidarbūti, nės tai yra didei pagirtinas darbas, o sykiu su tūm ir pakėlimas dvasios lietuvis-tės.

Pittstonietis.

Reikalai

„Tėvynės Mylėtojų“ draug.
Kūpa isz Union City Conn.

32. J. Grieszius	\$1,20
33. J. Bekėraitis	„1,20
34. P. Antanaitis	„1,20
35. D. Svirnialis	—60
36. J. Pruselaitis	—60
37. P. Meisztas	—60
38. J. Dulbis	—60
39. J. Januszaitis	—10
40. K. Antanaitis	—60
41. J. Januszaitis	—25
42. V. Geležiunas	—60
43. J. Dialecta	—10
44. M. Staszkuonas	—30
<i>Kūpa isz Minersvilles, Pa.</i>	
45. T. Astramskas	„1—
46. V. Meszkinis	„5—
47. V. Marazas	„5—
48. A. Valinczius	„5—
49. J. Lietuvninkas	„1—
50. J. Mileziunas	„1—
51. V. Ramanauckas	—69
52. V. Draugelis	—60
53. K. Draugelis	—60
54. J. Merkeviczius	—60
55. S. Mikalaviczius	—60
56. J. Mikalaviczius	—60
57. F. Matuleviczia	—60
58. G. Szarpenskis	—60
59. K. Micziuda	—60
60. P. Szalaszewiczius	—60
61. L. Jusaitis	—15
62. M. Draugelis	—50
63. A. Slavickas	—50
64. P. Micziulis	—25
65. F. Ambrazevicze	—25
66. J. Mockeliunas	—25
67. S. Kancierius	—25
68. K. Petruszkeviczia	—30
69. K. Petruszeviczius	—30
	34,70

Pagal „Vien.“ 7 N. buvo \$68,85

\$103,5k

Paskolijo „T. M. Dr.“

J. Grieszius \$10,00

P. Antanaitis \$10,00

Paaukavo anglikai isz Minersville, Pa. \$5,25

visu labu \$128,80

„T. M. Dr.“ kasierius

J. Miliauckas.

Perzvalga.

„Lietuva“ num. 6 raszo apie maskolizšką draugystę „Raudono Kryžiaus“, kurios mieris yra, apart kitų, platinti mas-

kolystę ir stacziatikystę tarp nemaskolizškų gaivalų. Nežiurint ant to, polytiszko mierio draugystės, aukas renka ir po katalikizškas bažnycias. Dėl tų pakabinti dėzes bažnyčiose, pirmiausiai įsakė Petrapiļės arci-vyskupas Kazlauckas; jo paveikslą pasekė ir Kauno vyskupas Palulionis. Lapkrityj pereitų metų jis iszsiuntė savo įsakymą kunjgams ir dabar likosi apgarsinta, kiek aukų įplaukė per vieną mėnesį. Kunjgai Kauno diacezijos paaukavo 846 rublius, o parapijonai – katalikai gi net 1584 rubl. Isz viso Kauno vyskupystės katalikai su savo vadovais per vieną mėnesį paaukavo mūsų naikintojams 2430 rublių. Kada mūsų kunjgai ragis žmones prie aukų ant savo paczių naudos ir patys padūs paveikslą?

Emigrantų namo įvykimas, kaip rodosi, neįvyks, kol mūsų kunjgai elgsis pagal paskiausei patirtas zines. Kn. Burba iszmetė dėzes (baksukus) isz bažnycios, kurios buvo prikaltos rinkimui centų ant Emigr. namo. Kas butų tikėjęs, kad kn. Burba taip žemai nupuls. Parapija daleido tais dėzes prikalti, tai kn. B. neturėjo jokios tiesos jas iszvesti, nės bažnycia yra parapijos ir jie patis, pagal iszgalę, metė į jas centus. Plymouth'o parapijonai liktu toki pat bankrutai, jeigu neprikaltu dėzių atgal. Kas zin ar tai tokiais darbais kn. Burba keta darbūtis dėl tėvynės labo?!

Baliaus nauda ant Emigr. namo nū „Susi.“ seimo Brooklyn'e ir kas zin kur kyszvoja. P. J. G. (6 num. „Kardo“) raszo kad gryno pelno likę į \$60. Raszo, kad pusė pelno nū „Susiv.“ baliaus tapusi paskirta naudon vietinės parapijos reikalams; tai-gi kur yra likusieji \$30? Kun. Kravczinski's didei nenorėjęs kad toji nauda eis ant Emigr. namo, ir dėlto kalbėtojas nenorėdamas

susipykti su kn. Kravczinski'u nelaikė pažadėto praneszimo apie Emigr. namą. „Susiv.“ Central Komitetas užmanė tą balių, tai prigulėjo ir užbaigti, dėl dalaikymo dūto pažadėjimo visūmenei. Pusę naudos nū baliaus palikti, pagal norą kn. Kravczinski'o, parapijai, negalima nei joku budu, nės tūmi „Sus.“ nustotu savo garbės. Pasitikiu kad „Sus.“ virszinjkai pajieszkos tūs pinigūs nū buvusio baliaus ir padės ten, ant ko jie paskirti buvo.

„Tėvynė“ organas „Susivienyjimo“ szj metą iszeis „Garso“ Co. spaustuvėj. Pirmas numeris iszėjo su turiniu du kartu tokiu, kaip perėjusių metų; popiera gera, bet spauda prie jos neatsakanti. Straipsnei ir pusės sumaiszyti kaip žirniai su kopustais; matyt kad „Garso“ Co. neturi atsakanczių darbinjku kurie mokėtu gerai darbą atlikti, nės nemoka nė pusių sudėti į formą; puslapis 3 iszrodo lyg kad butų užbaigta Pratartis, bet pusl. 4 yra be pradzios ir paibaigos, nors, rodosi, ir prie Pratartės priguli.

„Tėvynė“ raszo, jog nū caro karunacijos jau tēsosi tarybos tarp gudų valdzios ir popieziaus apie įvedimą gudizškos kalbos į katalikizškas bažnycias. Jeigu pasisektu maskoliams nū popieziaus tai iszderėti, tai butų lietuvystei mirtinas smugis uždūtas. Negelbėtu nieko nė „Tėvynės Sargas“. Butumėm katalikais, bet be lietuviszkos kalbos.

„Susiv.“ pilnų sanarių gale 1896 metų turėjo 1155.

„Rytas“ num. 3 kalbėdamas apie abelną dorybę, visai užsimirszo apie ką kalba ir klausia kas per vienas yra Councilman Jurgis Naujūnas isz Shenandoah, nės jis jo nepažįsta; mena, gal garsūs szliupinis? Sako, jeigu taip yra, tai kam žeminti kandidatą angliką.

Kiekviena tauta stengiasi turėti savo urėdņikus, jei tikt įstengia jįs iszrinkti, nežiurėdama ant jo kelinių dryžių, ar jie stovi iszilgai ar skersai. Musų tokios pažvalgos mus tikt žemina, ir siundo vienus ant kitų.

„Kardas“ num. 5 ragina įsteigti vieszas skaitinycias ir kad jose būtų visokio turinio knygų, bei kad skaitymas visiems būtų dovanai. Ant įrengimo tokios skaitinycios, kelti balius, koncertus ir teatrus; ir už surinktus pinigus supirkti knygas.

„Nauja Liet. Ceitunga“ szi metą vietoje miszių (pamokslų) talpina kaip priedą ant rame lakszte „Kaimyną“ su papasakojimais bei rodomis isz ukės ir jūkais.

„N. L. C.“ num. 6 ragina ir lietuvius kad susidėję su volkiecziais rinktu pinigų ant paminklo karalienei Luizai, kuri ant Napoleono pakvietimo, 2 dieną Liepos 1807 metė į Tilzė atvyko ir czia su Napoleonu I bei caru Aleksandru I, tūmetinių karių, paliaubas padarė. Dėl draug darbavimosi apie tai, lietuviai keta reikalauti kad būtų ir lietuviszkas paraszas ant paminklo.

„Vienybės“ num. 5 p. Philantropas rodyja nieko nerasyti apie kunigų piktus darbus. Jeigu mes nežiurėsime ant jų darbų ir tikt klausysim jų žodžių, tai netoli nueisime; kaip matome isz praeitės kur kunigai mus atvedė? Matant kunigų piktus darbus, jūs dengti ir slėpti, tai būtų dalyvumas draug su jais. Ką kunigas gero padarys, pagirsime; o piktą visados iszpeiksime. Gražu mums būtų, kad mes visur apie jūs galėtumėm su pagyrimu atsiliepti; bet nelaimė ir gėda, kad vietoje pagyrimo turime veik vien tikt peikti. Tegul jie patys apsidirbtu savo dirvą ir rautu piktą žolės laukan, tad neturėtu visai progos nū jų vadinams

„bedievis“ įsikiszi bet to nedaro. Kiekvienas tegul pats sudyja tą, ką mato.

P. Peleđa.

Drapanos gyventojų Kaukazo.

Kaukazas turtingas yra istoriszka praeite; toje szalyje neatmenamūse laikūse gyveno daugėlis yvairių gaivalų bei tautų.

Pagal pasakojimus Timosfeno, graikiszko keliauniko perstatytojai trijų szimtų yvairios kilties ir kalbos gaivala atvykdavo ant rinkos miletiszkos kolionijos Dioskurijos (szia dien Iskurijos, Iskurczės arba Sevastopolies, ant upės Marmor Mingrelijos), dėl maino savo szalies iszdarbių.

Kaukazas ne sykį buvo taipgi arena didelių karių, kraujaliejingų susirėmimų. Czionai atsilankė Kiras, galingas Persijos karalius; jisai davė vardą upei, ant kurios szia dien stovi miestas Tiplizas. Kaukazas buvo siena Mitridatui, nū czion Ptolomejus įpuldinėjo į žieminės lygumas. Vieszpatavo ant Kaukazo rymionys – stabmeldžiai; tenai žydėjo zydiszkos kunigaisztijos, ir jau labai ankstyboje epokoje Jurgis Apšviestojas ir szventa Nina platinė tenai krikszczionybą.

Kaip smarkus strautas persineszė per kalnūtiną szalį persikėlimas tautų ir ant ne kokio laiko panaikino vaisius senovinės apszvietos. Bet, umai naujos tautos sutvėrė czion naujas vieszpatystes, ir vėl radosi turtingi, zydinti miestai. Isz Europos atėjo ant Kaukazo turtingi genuezai, ir jų vaigimdis darbavimosi paszukė prie naujos gyvybos prekybą pakrasztyje Jūdųjų marių, pritraukė naujus turtus į szalį Kaukazo. Potam kaip ugnekalnio lava, atsigrudo ant Kaukazo muzulmanai, ir vėl viskas pūlė.

Skaitlingi ir yvairūs gruvė-

siai ir atminimai Kaukazo, prigulinti yvairiom daugiau ar mažiau tolymom epokom, – ne mažiau skaitlingi ir yvairūs ir gaivalai, apgyvenanti tą kalnų szalį: rodos, kad koznas gaivalas, sykį buves czion, paliko po savės gyvas žymes. Pagal liudijimą mokyto Brugszo, 70 szakninių kalbų, ne kalbant jau apie dialektus, vartonėje ant Kaukazo. Nekurios iez tų kalbų užsilikusios tiktai atskiriūse kaimūse ir szeimynose.

Sutikmėje su tokiu yvairumu gaivalų yra ir yvairumas drapanų ant Kaukazo: kozna tautystė, koznas gaivalas turi sav ypatingą drapaną.

Ir senovės laikūse, ir labiau paskesniūse laikūse drapana kaukaziszku gyventojų kreipė ant savę akis praszalieczijų. Jau senovės graikai ir rymionys stebėjosi yvairiom drapanom gyventojų Kaukazo. Garšus arabiszkas rasztinjkas X szimtmezio, Ali-abu-l'-Kasan-al'-Masudi, laiko už reikalą aprasztyti drapanas czerkesų. Szarden'as, prancuziszkas keliaunjkas XVII-czio, apraszyme savo kelionės ilgai apsistoje ant apraszymo kaukaziszku drapanų.

Vienok, nors ir gana yvairios drapanos kaukaziszku gyventojų, jas galima suvesti prie dviejų artimų tipų: persiszko ir czerkesiszko. Vienos tautystės prisavino drapanas grynai persiszko tipo, kitom labiau tiko czerkesiszko tipo, o tretė – sumaiszė abu tipu kaip galima yvairiose ir fantastiszkose kombinacijose.

Labiau charakteriszka drapana ant Kaukazo – drapana czerkesiszka, arba teisingiau, kabardiniszka. Visame, kas lypsti mados, kabardinai visad padūdavo toną tarp czerkesų. Dėlei prigimto jiems palinkimo prie visko dailaus, Erker't'as teisingai vadina jų „prancuzais tarp czerkesų“. Netiktai visi czerkesiszki gaivalai

prisavino kabardiniszką drapaną. bet jįs iszsiplatino po visą Kaukazą. Ir iszties sunku atrasti labiau dailę labiau tinkanczią drapaną, kuri but taip sutikimi su aiszkveidu ir atletiszku, bet vistamancziu sudėjimu Kaukagyventojų.

Vyriszkas aprėdalas czerkesų susideda isz dviejų vyriasių dalių: apatinės ir viršutinės drapanos. Apatinė drapana – *beszmet* yra ilgas žiņas isz bovelninės matarių arba szilkų, iki virszui užgiojamas kabutėmis, su neauszta stovinczia apikakle siauromis rankovėmis. Virszutinė drapana, ar *czerkes* isz vilnono ar korto, ilgesni *beszmetą*, be apikaklės, su pcziomis rankovėmis, su dengta per pusę krutine. Virszutinę dalį kuno, iki jūsczerkeska apkabina druczio nū jūstos liūšiau nusileidę Ir *beszmetas*, ir czerkeska vadzioti auksiniais ar sidabriniais galionais. Siauras sziknos dirzas, su sidabrinėmauksinėm saktelėm, suve ties jūsta czerkeską. Anttos kortinės tamsios kelitės siulėmis apsiutos aulniais ar sidabriniais galion pripildo visą apsirėdymą. Siavimas susideda isz mikskuros czeverykų su smailgalais, be puspadzių, siutin. Ant galvos *papaka*, t. y. baltos ar kitokios barvōszumi. Dėl apsisergėjimo lytaus neszioje ypatingą pczijų, vadinamą burka, lpatėmysim kiek, randasi visz labiau senų seniausių drapanų czerkeso, kađan gi jį pamini keliaunjkai senų sių gadynių. Dėl apsergmo galvos dėvi taipgi baszliką isz kupranugplaukų megstą. Puikėdailitas sidabru ar auksuklas: peilis, kardas, pisztas ir szautuva, nesziojam peczių krepszelyje isz

plaukų nerto, yra nepaliktini draugai kaukaziečio.

Drapana moterisčių suside da isz ilgų, raudono kanauso marszkinių su placziomis rankovėmis. Virsz marszkinių apselvelka beszmetą, su atidara krutine, be apikaklės, susiegantis ant krutų viena kabe. Beszmetas pas yvairias tautytes visokio ilgio, taip kad pas moteriszkas nekuriot tautystės isz po beszmeto matytis placzios szilkinės ar vilnonės kelinės (geltonos ar baltos pas merginas, raudonos pas veduce, mėlynos pas naszles). Virszutinė drapana isz korto arba vilnono, vadzioto kailėliu; pas nekuriot ji ilgesnė už beszmetą, pas kitus – tiktai iki kelių niekenti; iszpryszakio ties krutinėmis atidara ir ties jūsmeniu suverzema placziu zomeziniu diržu, padabitu auksinėmi ar sidabrinėmi saktelemi bei galionais. Apsivavimas susideda isz zomezinių czeverykų, siutų isz vieno szmoto, be puspadzių. Ant galvos nesziuje kepuraite (kiezka) pamuszta kailėliu, pryszakyje iszsiuvinėta auksu, prie kurios prisiviami ilgi iszsiuvinėti vualei. Abelnai, moterisčių galvos padabini mas labai yvairus pas visokes tautytes.

Prie skaitliaus tautysčių, prisivavusių czerkesiszkas drapanas, priguli ir osetinai. Vienok, jie ne taip daug rupinasi apie padabinimą savo drapanų: daugiau rupinasi jie ginklu, ką puikiai dabina auksu ir sidabru. Tarp jų užsilito dar labai daug senoviszkų ginklų, padabintų dar lotyviszkais iszraszais ir visokeis ornamentais; pasitaiko iszdarai net ir to laiko, kada genuzai valdė Jūdąją jurą. Kada šan'as keliavo 1888 mete per osetiniszkus kalnus, tikosi jam matyt kardą, ant kurio buvo iszpjauta metas 1097, kryzius ir pusė mėnulio; pagal padabinimą, tasai kardas prigulėjo kryziokui.

Sziolaikinė drapana gruzinų – iszdalies persiszkas, iszdalies czerkesiszkas. Kostiumas vyriszkio – persiszkas pavyzdžio ir susideda isz apatinės drapanos – trumpo iki kelių szilkinio ar bovelninio arhaluko, iszmuszto vata, su siauromis rankovėmis, ir virszutinės – kabos, isz korto arba szilkų, be apikaklės, su atidengta krutine ir placziomis rankovėmis, kurios perėztos iki alkunių ir dėl lengvesnio rankų kilnojimo, atsiraitoja. Padabinta auksu ar sidabru szerpė ir toks jau peilis pripildo apsirėdymą. Kelinės placzios, suverztos ties pakinkeis, matytis isz po virszutinių drapanų. Kojos aptemptos zekėmis (panczekomis) susidedancziomis isz dviejų dalių; apatinė pėda, ir virszutinė – dengenti blauzda. Czeverykai, kaipo ir czerkesų, su smaileis galais. Ant galvos dėvi gana augsztas kailėlio kepures. Abelnai gruzinai, visame, kas link apsitaisymo, didei rupestingi; pas retą tautą galima rasti tokį plonumą apsitaisyme. Tiktai visai be turcziai prastai pūszėsi. Visą uždarbį gruzinas su noru deda ant pasipūszimo, brangių ginklų ir brangių kaurų; jisai greičiau atsisako valgio, negu pasipūszimo.

Maziau yvairi drapana armenų; jį labai panaszi ant gruziniszkos. Abelnai armenai rėdosi taip, kaip tautos, tarp kurių reikia gyventi.

Ypatingai puiki drapana gurių, iszrodanti tarpu tarp vidurinio amžiaus genuzų ir sziolaikinės turkiszkos. Czerkeskos vietą užima trumpas žiuponas; po tūm plati jūsta, už kurios užkiszta ginklas ir labiau reikalingi daiktai. Ant galvos dailei susuktas smailumo, tankei dar kokios barvos baszlikas.

Tokios, yvairios drapanos kaukaziečių, kaipo ir pats gyventojai, pasirodo gyvu liudinįku, kaip daugelį Kaukazas

yra mates tautysčių. Daugelio neliko nei žymės, kiti senei užmirsę apie senovinę garbę ir galę, ramei glaudžesi tarp kalnėse ir lygumose Kaukazo. (isz S. P. V.)

Turtas ir laime.

Isz gudiszko.

(Tąsa.)

– Apie kokią naktį tu kalbi? – paklausė su nusistebejimu grovas.

– Tas, tėvuk, suvis ne ant savo vietos, – pertarė Antuaneta, pažiūrėjus su paniekinimu ant Rudolfo.

Valerije tylėjo. Žodžiai kuningaiksztienės rodos sztai ir skyrė ją nū Samueliaus.

– Ne, ne! – pratarė silpnu balsu Valerije, – Samuelius teisingas žmogus ir ne yra godus, kaip kiti jo viengencziai; jisai ne reikalauja kitokio susisizimo, apart meilės ir mano garbės žodžio, nes jisai atidavė mą visas obligacijas, idant asz jas panaikycziau. Gali te ko kito reikalauti nū manes, bet perzengimo prisiekos nereikalaukite. Asz negaliu taip žemai pasistatyt.

– Jisai atidavė tav obligacijas! – tarė vienbalsiai visi, bet Valerije ne klausė jų žodžių ir iszbėgo per duris.

– Tiek to; asz patėmijau, – tarė grovas, – kad ji didei susimaiszė ir, asz mislyju, mą pasiseks ją galutinai perkalbėti. Asz paimsiu nū jos obligaciją ir perdūsiu užziurėtojui, kuris viską atliks; o po tam atyesiu Valeriję pas lovą Edgaro.

– Dieve jums padėk! – pratarė kuningaiksztienė. – Dar bar asz eisiu pas ligonį.

– Dieve mano! ką-gi tu nori daryt, tėve? – užklausė Antuaneta, kaip tiktai kuningaiksztienė iszėjo. – Tu, vienok, gali ją verste priverst.

– Paliuk, Antuaneta, – pertarė ją Rudolfas. – Niekas nemislije ją verste verst; bet

jeigu tėvas nor perkalbėti, tai czion jokio szlekto nematyt.

– Ką jus norite kalbėkit, – tarė Antuaneta, – bet Valerije ne stengs atsisakyt nū Samueliaus. O pagalios, nors ji bus ir priversta tai padaryt, tai vienok szirdyje savo visad nesziot jį. Tai ne taip kokasai žmogus, bet stipri notura, gilus supratimas, mokantis didei užimti savimi. Pagalios darykit, kaip jums patinka, bet asz atsisakau perkalbėnēt Valeriję. Valerije, sugrižus į savo kambarį kaipo sapne parpūlė ant sėdynės. Po valandėliai iszsiēmė photographią Samueliaus ir su visu zingeidumu tēmyjo ant jo. Jo jūdos akys, sztai, rodos ir žiuri tiesiog ant jos ir kaltina mislyje prasizengt, paniekīt dūtą prisieką.

– Ne, ne, Samueliau, asz neprasizengsiu priesz tavę, – sznabzdėjo Valerije, spausdama photographią prie lupų.

Lengvas užgavimas į duris pertraukė jos mislis.

– Meldžiu jeiti! – tarė jį, kavodama medaljoną. Pamaczius tėvą atsistojo.

– Sėskite, vaikeli mano, – tarė grovas, sėsdamas szale jos ant kanapkos, – ir buk rami. Dievui tiktai žinoma, kaip mą skaudu matyti aszaras, bet kaipo tėvas asz turiu dar sykį pakalbėti su tavimi, pirm negu tu atstumsi laimę. Asz ne misliju tavę verste verst, bet kalbu kaipo tavo tėvas, mates daugiau ir geriau žinantis gyvenimą. Žinau, kad asz buvau kaltas tavo susineszime su Mejeriu, bet ne mislyk, kad mą tas meilu buvo, tu tai gali matyt ant mano zylančių plaukų. Per visą tą laiką asz mislyjau kaip nors iszsisukti nū to, ir zinok, kad asz ne bucziau pergyvenęs dieną tavo suziedotuvių.

Valerije isz gilumos krutinės atsiliepė

– Tėve! ką tu kalbi!

– Teisybę, dukter mano.

Ar-gi tu isztikro dar vis mislyji, kad galėčiau perneszti tokią valandą? o, niekados! niekados! Ne, geriau numirti! Apsimislyk, mano vaikeli.

Grovas nutilo, dvi stambios aszaros nusirito per veidus jo ir balse jo buvo girdėtis tiek szvelnumo, tiek meiliszko karszczio, kad Valerije negalėjo ilgiau prieszintis. Kas, jeigu ir isztiesų jis mislyje apie patzudystę, kas jeigu ir asz, kaip Samuelius, nustosiu savo tėvo, kokia tada gal but laimė mano. Užgauta tomis mislimis, Valerije apkabino tėvą ir tarė:

— Ne, ne, tėve, gyvenk del manes ir buk laimingas. Asz tikiūsi, kad Dievas ne paskaitys mą už nusidėjimą. Asz atsisakau nū Samueliaus ir isz einu už Edgardo!

— Lai laimina tavę Vieszpats! — tarė užgautas grovas.

Po valandai tylos jisai tarė:

— Asz turu eiti, ar negalėtum mą perdūti obligacijas.

Valerije tylėdama pakilo, kaip sapnūdama atidarė futliarą ir iszėmus popieras padavė tėvui. Kada grovas iszėjo, jijė parpūlė ant kanapkos ir galvą rankomis suspaudė. Mislyti jau negalėjo, viskas dabar susimaiszė jos galvoje.

Jijė negirdėjo, kaip atėjo Antuaneta, kuri klaupus pas ją apglėbė ją rankomis.

— Vargdiene, sesele mano, verk ant krutų mano; asz suprantu tavo skausmą.

Valerije sudrebėjo ir kada jos akys sutiko akis draugės, perimtas meilės, ji jautėsi mažiau užgauta, ir padėjus galvą ant peties Antuanetos davė valę savo aszarom, kurios pa lengvino kiek jos suspasutą szirdį.

Antuaneta davė jai iszsiverkti, potam perkalbėjo prigulti ir bandyt užmigt. Valerije paklausė ir budama nuilsus greitai užmigo.

Antuaneta sėdėjo szale jos ir pasinėrė į sunkias mislis. Skausmai Valerijos ardi jos

szirdį, prigimtas teisingumas jos budo piktino ją prie vienos tiktai mislies, kad nū Valerijos reikalauje naujos aukos, po to kaip patys prie to pastunėjo Ne su mažesniu skausmu mislyjo apie Samuelių, nū kurio veržė isz rankų tai, kas buvo jam brangiausia.

Taip praėjo pora adynų. Pagalios pamaczius, kad Valerije spakainiau miega, iszėjo isz kambario.

Atvaziavo gydytojas ir dazizinojas nū kuningaiksztienės apie pasitaisimą Valerijos, jisai meldė Antuanetos, idant toji atsivestu Valerije dabar, kada Edgaras atvers akis po ilgo miego.

Antuaneta atsiduso.

Kada jijė įėjo į kambarį Valerijos, toji jau nemiegojo ir ruszcziai nuszypsodama pratiesė ranką Antuanetai.

— Mieloji man, ar stengsi eiti dabar pas gulintį Edgardo? užklausė Antuaneta buzziūdama ją; — jisai ne yra kaltas tavo nelaimė, o jam taip szlektata, kad gydytojas tiktai ant taves deda viltį.

— Delko ne, — atsakė Valerije. — Tai bus geriausiu pateisinimu, kad asz gelbėjau garbę savo szejynos. Jeigu asz turėjau ant tiek drąsos, kad peržengiau dūtą Samueliui prisieką, tai delko asz negaliu pamelūt Edgarui, pasakius, kad isz savo valios iszeinu už jo, jei szis melas gal iszgelbėti jį?

Jijė pakilo ir norėjo jau eiti, bet sustojo ir tarė:

— Palauk, asz turiu nuimt nū pirszto ziedą, kurį mą davė Samuelius. — Jijė numovė tą, pabucziavo ir pakavojo į medaljoną, kurį nesziojo ant kaklo.

— Dabar, — tarė ruszcziai, — mano ranka gal priimti kuningaikszzio ziedą.

Kambaryje ligonio vieszpato prietema. Uzdangalai buvo užleisti ant langų ir tiktai lempa, pridengta szilkiniau

uzdangalu, silpnai apszvietė ruiminga kambarį ir lovą, ant kurios gulėjo Edgaras. Galvose sėdėjo sesū mielaszirdystės ir nulenkus galvą, suko razaneczzių; szalyje Rudolfas su gydytojum kalbėjosi. Kada įėjo ziuponės, Rudolfas prisartino prie sesers, paspaudė jos ranką ir privedė prie lovos. Ant dūto ženkle sesū mielaszirdystės iszėjo laukan. Pamaczius taip persimainiusį Edgardo Valerije stoji nūgastyje.

Teisingas gailestis, gyvas ir jaunas prijautimas prabudo jaunoje ir geroje szirdyje Valerijos; užmirusus savo skausmus, jijė sėdosi ant kraszto lovos ir pasilenkė prie to kuris tur but jos vyru, jei bus iszgelbėtas nūmyrio. Praslinko minutų apie deszimts, o Edgaras nepasijudino ir jei ne pasikėlimas krutų, tai galima buvo pamislyt, kad jisai amžinu miegu yra užmiges. Szirdis Valerijos tankiau ir smarkiau plakė.

Bet sztai Edgaras atvėrė akis; jisai apszizurėjo aplinkui ir kada jo akys sutiko akis Valerijos, pasilenkusios prie jo, lengvas linksmumas pasirodė jo lupose.

„Valerije, jus czion pirmą kartą, jus atėjote... pratarė jisai ir sustojo, neturėdamas sylvų dabaigti.

Matydamas, kad sesū ne tur drąsos atsakyt, Rudolfas pasilenkė prie ligonio ir tarė minksztai: — „Valerije atneszė tav linksmą zinią, kuri, mes tikimės, greitai sugražijs sveikatą; viskas dabar paszallinta, ir tu gali isztiesti ranką jai kaip savo nūtakai.“

Nerviszkas drebulys perbėgo per visą kuną Edgardo.

— Tai isztiesų, jus manę mylite? — nedrąsiai paklausė jisai.

— Taip, isztiesų, Edgar, asz noriu buti jusų pati; sakykite, ar linksmina jus tokis prizadas? pratarė tylėi Vale-

rije. — Jus norite zinot, ar laimingas asz!... Ak, asz bijausi tikėti taip netikėtai laimėi.

Gydytojas meldė Rudolfo kaip galint prailgt pradėtą kalbą; kuningaiksztienė įdavė Rudolfui szliubinius ziedus. Rudolfas padėjo jū ant delno Valerijos ir tarė: „Szta kas pertikrjs tavę, kad tavo laimė ne yra sapnas!“

Valerije pasilenkė prie savo jaunikio; vieną ziedą užmovė ant savo, o kitą ant jo pirszto.

Gyvenk del mylinczių tavę, pratarė jijė drebancziu balsu.

Aiszkus raudonumas plysktelėjo veidūse ligonio; jisai paėmė ranką Valerijos ir prispaudė prie lupų savo ir norėjo pasikelti.

— Nesialsink! — pasiskubino įsimaiszyti Rudolfas, pataisydamas po galva paduszkas.

— Bene linksmybė kada alsina?... Dabar, kada mes sutarėm, Valerije, ne atsakyk mą pabucziavimo, ir tada, tikrai laimingas, asz ramei lauksiu to, ką siųs mą Dievas: gyvatą ar myrį. Ne laukdama, jauna mergaitė pasilenkė ir pabucziavo savo jaunikį.

Edgaras ne jautė to; nū pilnumo laimės ir silpnumo sylvų jisai ir vėl parpūlė ant paduszkų veik be jausmų. Valerije riktelėjo iszgastyje. Edgaras atvėrė akis.

— Ne bijokit, tai lengvas silpnumas, — sznabzdėjo jisai dziaugsmingai szypsodamasi; tiktai ne atsitolink nū manes. Valerije likosi prie jo, ne paleisdama isz savo rankos jo ranką, bet už valandėlės akys užsimerkė ir jisai užmigo; kvėpavimas jo buvo lygus ir teisingas.

(Toliaus bus)

John J. Lynch.

Pardavėjas visokių nesvaiginanczių gėrymų bonkutėmis.

Ofisas 147 M. Ulyczios
PLYMOUTH, PA.

5-11. 97

Nigilistai

Tragedija III veikmese

*Paraszyta izz atsitikimo 1881 metų
laikia užmuzzimo caro Aleksandro II.*

Parasze Jonas Grinius.

(Pabaiga).

Sudzia I. Asz zinau, kad nigilistai užsitarnavo giltinę datirti, nes privalome elgtis pagal įstatus, idant Europa ne apszauktu mūsų barbarizmo.

Sudzia II. Taip ir mano nūmonė nurodo, jog reikia padaryti sudą pagal įstatus.

(*Apginėjas.* Szviesus prokuratoriau! ir mes, kaip apginėjai, taip gi troksztame datirti garbės ginant mūsų valdžią. Tamista gerai supranti, jog mūsų ateitė pasigerins nū sudo ant nigilistų.

(Svininas atveda nigilistus)

ATSITIKIMAS VI.

Svininas. (Girtas) Garbingas prokuratoriau ir sudžios! Atvedžiau nigilistus.

Prokuratorius. (linktelėjo galva). Pagal isztyrinėjimą Svinino ir zandarų Sukino ir Liapkino, datyrėmė: jog P. Perovska, Želabovas, Risakovas, Kibalczikas prigulėjo prie paslaptinio sūkalbio nigilistų, už ką pagal įstatus Aleksandro III tur buti nužudyti.

Sudzia I. Ar tamistos prigulėjote prie nigilistų?

Visi. Taip, prigulėjome.

Sudzia I. Ar turėjote dalyba, su Risakovu užmuzzime Jo Mylistos Ciesoriaus.

Želabovas. Taip. Mes visi prigulėjome prie sūkalbio ir per mus tapė nužudytas tironas Rosijos.

Sudzia II. Tamista ne turi tiesos Jo Mylista Vieszpatį vadinti tironu.

Perovska. Ponas sudžia! Ne gana to vardo dėl smako Rossijos, zodynas dar ne pagimdė jam aatsakomo vardo.

Svininas. (zeksėdamas) Ei, tu mergaika, kaip drįsti ant mus tėvelio taip pliaukszti.

Prokuratorius. Svinin! Ne bak kiaule.

Svinin. Kaltas vasze visokorodije!

Sudzia I. Kokia priezastis pastumė jus ant papildymo galvazudystės ant Jo Mylistos Ciesoriaus.

Želabovas. Dyvai man, kad tokį klausymą mums uždūdate. Ar gi ne matote visą Rossiją vaitojant po jungu despotu, ar gi ne regite prakilniausius vyrus, žunanczius Siberijoje ir ant kartuvių; ar nesuprantama, jog visos nedorybės ir vargai pareina nog giminės Romanovų.

Svininas. Tai piktzodzevimas, vasze visokorodije!

Prokuratorius. Tamistos teisinimas ne ant vietos, cze reikalaujame faktų ir tų žmonių, kurie prie jusų sūkalbio prigulėjo, o dar ne pakliuvo į rankas teisybės.

Sudzia II. Tamistoms pavelyja Jo Mylista Vieszpatis Aleksandra III turėti apginėjus.

Želabovas. Asz ne reikalauju apginėju, pagal gamtiszką supratimą privalo kiekvienas sutvėrimas pats savę ginti. Tamistos mums nedūsate apginėją teisingą žmogų, nes cze visi akli tarnai caro.

Visi. Ne reikalaujame apginėjo (apginėjai atsitraukia).

Risakovas. Asz jusų sudo ne pripažinstu, tai yra ne sudas, bet jakingas tyrinėjimas.

Sudzia I. Sudas sudija pagal įstatus Ciesoriaus.

Želabovas. Jeigu mus norite sudyti pagal teisybę, asz noriu dūti jums klausymą.

Sudzia I. Gerai, klausome.

Želabovas. Keno įstatai, pagal kuriūs sudijate mus?

Svininas. Caras – tėvuks iszdavė įstatus!

Prokuratorius. Visi įstatai paeina nū Ciesoriaus.

Želabovas. Ar gi tamista galėtum sudyti žmogų, kuris tamista nuskriaudė?

Sudzia II. Ne galima. Turi buti kitas sudžia.

Želabovas. Už tai ir asz ne pripažinstu caro įstatų už teisingus. Tegul mus sudija ne caro įstatai, bet draugijos, o tada bus teisingumas.

Visi. Teisybę kalba Želabovas!

Svininas. (girtas) Tylėt, iszgamom! (per dantis) Asz jus kitaip pamokycziau, kad stocziau ant sudžios vietos.

Prokuratorius. Padūkite praszymą per Jo Mylistą Vieszpatį, kuris savo mielaszirdyste pereina turtus svieto – gal susimylės ant jusų.

Perovska. Susimylėjimą caro pasilikit Tamista sav, už myrį mūsų atsakysite priesz draugiją, kuri iszdūs ant jus teisingą sudą. Dienos ir adynos jusų, tironai, parokūtos, nes atėjo laikas sugriuti despotui.

Sudzia I. O tu, Risakove, ar ne praszysi mielaszirdystės, esi ne pilnų metų, gali apturėti į vieta myrio amžina kalėjimą.

Risakovas. Tukstantį kartų geriau myrį datirti, kaip susimylėjimo praszyti nū tirono. Asz ne noriu gėdinti savo varda; lenkti galvą priesz bestiją Rossijos, skaitau už didžiausią stabmeldystę.

Svininas. Ak tu szuns szmote! ne nori priimti mylistą vieszpaties, tai priilisi kankinimus. Gana tavo tauzijimų, nevertas gyvūti. (Griebe zandarai ir iszveda).

Risakovas. (Nesidūda). Szalin nū manes pasmirdėliai!

Perovska. (Surinka) Risakove, nesibijok kankinimų, ne iszdūk savo draugų, buk tvirtu iki dvase isz tavo kuno iszleks.

Svininas. Tylėk mergaika! (Iszveda.)

Prokuratorius. Dabar ateina kaleina ant Kibalcziko, kuris iszrado pekliszką masziną dėl užmuzzimo caro ir užszovė zandarą Liapkiną. Tokius iszradėjus Rosija skaito už paoringiausius, už tai giltinė jojo tur but baisinga.

Kibalczikas. Asz neapgailauju savo gyvasties, nes ją paszvencziu dėl labo žmonijos,

Sudzia I. Ar ne turi ką daugiau pasakyti?

Kibalczikas. Turiu.

Sudzia I. Sakykie.

Kibalczikas. Jeigu galėczia, tai kelioliką bombų mescze dėl isznaikinimo despotų.

Svinin. Ei tu maisztadari, asz tavę pamokysiu! Kaip drįsti priesz carą pliaukszti!

Prokuratorius. Įstatai Jo Mylistos teisingi ir asztrus, bet mielaszirdystė mūsų Vieszpaties ne aprubeziūta, ypacz ant moterių, ant tų silpnų sutvėrimų. Už tai iszdavė paliepimą idant moteris Rosijos ne kankinti giltine. Už tai pavelyja Tamistai melsti susimylėjimo.

Perovska. Žmonės! ar jus isz proto iszėjote? ar ne nuže-

minimas ir nesubjaurinimas savo vardo lenkti galvą prieš bestiją tironą. Velyk giltinę datirti, kaip tam smakui dūti gerą žodį.

Prokuratorius. Gerai, su Tamista nėra ką jau kalbėti; budelis išpildys prisakymą caro.

(Atveda Risakovą sukruvintą)

Svininas. (prisiartines prie Perovskos). Na ką, mano gražiuke, kaip tav patinka šitas sutvėrimėlis?

Perovska. Atsitrauk nog manes, prakeikta veisle!

Risakovas. Brangus prieteliai! ar gi gali žmogus gyventi tarp tokių tironų kurie apsudyta ant myrio drasko, kaip szunes pasiute. Szitie galvažudžiai ir ant numirusių užpuldinės.

Kibalczikas. Sakau jums, laimingas tas Rosijoje' kuris jau numirė. Gyventi žmogui su jausmu Rosijoje' tai pekliszki kankinimai.

Želabovas. Mes norime žinoti ant kokių faktų savo įstatuse pasirendami mus apsudijote ant myrio. Mums gerai žinomi įstatai Rosijos; ten nėra skyriaus to, kuris rodytu, jog už gerus darbus galima sudėti žmogų!

Prokuratorius. Ar tai užmūsų ciesauro rokūjate už gerus darbus?

Perovska. Taip, ponai sudžios, nėra szis mūsų darbas ir pasiszventimas yra labdaringesnis už visus veikalus mūsų didvyrių. Szįdien jus to nenorite suprasti, bet ateis laikas, kad mums pripažins tiesą.

Prokuratorius Pats Ciesorius iszdavė sudą ant jus ir patvirtino naujus įstatus.

Želabovas. Mes sakėme Tamistai, jog tas ne gal sudyti, kuris yra skriaudėju.

Visi. Szalin su savo sudu!

Prokuratorius. (atsistojes skaito dekretą): Pagal įstatus Jo Mylistos Vieszpaties Aleksandro III, už nužudymą Szviesiausio Vieszpaties visos Rosijos Aleksandro II. Nigilistai: Perovska, Želabovas, Risakovas, Kibalczikas tapė apsudyti ant myrio per pakorimą; bet sudas dar pavelyja atsiszaukti prie Mylistos Aleksandro III.

Visi. Szalin su mylistomis tirono!

Prokuratorius. Apsudyti ant myrio yra atidūti į rankas budelio ir žandarų prirengkite jūs ant myrio, nėra jau kartuvės pastatytos.

Visi. Lai gyvūja revoliucija!

(Sudas iszeina. Budelis laiko marszkinius)

(Įeina popas)

Popas. Vo ymia oca i sina i sviatavo duča... (paskutinį žodį gieda)

Žandarai. Žegnojasi.

Popas. (Su kryžium). Sunus szventos Rosijos, tikri krikszczionis! atsiszaukem į jus, kaipo į brolius savo, idant užkietėjusia širdį jūsų suminksztinti, atvesti ant kelio teisybės, sutaikinti su galingu tėvu Rosijos, meslkite atleidimą savo nusidėjimų pas Sūtvertoją.

Želabovas. Sakyk, ko Tamista reikalauji?

Popas. Ar ne suprantate sunus ir dukters, kad atėjau pravesti jums kelią į amžiną atsilsį!

Perovska. Dievas protekcijų ne reikalauja tik pas mūsų carą tas reikalingas.

Popas. Vaikai! pabūczyūkite kryžių! o dvasę szventą ap-

turėsite, gausite protą, suminksztys jus szirdis. Asz jūsų nusidėjimus jums atleisiu, per ką apturėsite iszganymą duszios.

Risakovas. Szalin, tarne ir sznipe caro! Mes pažįstame popus Rosijos!

Popas. (Iszeidamas). Gospodi pomylui, gospodi pomylui!

Perovska. Praszykie tu pas Dievą proto, nėra tamsus, kaip naktis.

Svinin. (girtas) O, jus bedieviai, pasileidėliai, popo ne norite klausyt.

(Įeina Risakovo tėvas)

Tėvas Risakovo. Sunau mano, kodėl uždavei kanczes dėl manes? Ar-gi tikėjau, kad sulauksiu ant senatvės regėti savo sunų ant kartuvių. O Dieve! kodėl! dėl manes tokias nelaimes siunti. O, nelaimė, kad tas prakeiktas caras sutvėrė mokslaines. O varge mano! Kad ne mokslas, mano sunus butu laimingas pas manę!

Risakovas. Tėve! meilė mano dėl žmonių, dėl vargdienių privertė manę paszvesti savo gyvastį dėl tokių, kaip tu ir asz. Atsiminkie Kristaus mokslą, kuris kalba mums: „tik tas laimingas ir szventas, kuris savo gyvastį atidūda dėl artymo ir draugijos.

Svinin. Atsitrauk, seni! Jie iszves tavę ant kelio prapulties!

(Uzdanga leidžiasi.)

O jus, netikėliai ant kartuvių! Marsz!

(Galas.)

Užmokėjo už laikraštį.

„VIENYBE LIETUVNIKU“.

K. Juszka Chicago Ill.	„2,00	J. Zorekis	„	„2,00
P. M. Abraitis Brooklyn,	„2,00	S. A. Ramonat	„	„2,00
M. Franka „	„2,00	J. Ancevicze	„	„2,00
J. Szesztokas Elizabeth,	„1,00	A. Malaszevicze	„	„1,00
S. Valeunas Olean,	„2,00	K. Rudminas	„	„2,00
V. Rekus Plymouth,	„3,00	J. Sakalauckas	„	„1,00
F. Girdauckas Edwardsville,	„2,00	K. Babarckas	„	„2,00
P. Kleismith Cantrail,	„1,00	P. Lazauckas	„	„2,00
R. Kavaliauckas Plymouth,	„1,00	P. Mazionis	„	„2,00
M. Grant Cincinnati,	„2,00	M. Vakrina	„	„2,00
P. Bebrinikas Shenandoah, Pa.	„1,00	J. Tauckus Brooklyn	„	„2,00
Chas Radzevicz	„4,00	J. Vasilius Waterbury	„	„1,00
V. Chmieliauckas	„2,00	A. Danisevicze Mahanoy, City	„	„2,00
Chas Narkevicze	„1,00	M. Minkus	„	„1,00
M. Lenartavicze	„-50	V. Mockaitis	„	„2,00
J. Strolis	„1,00	A. Maslauckas Plymouth, Pa.	„	„2,00
A. Mockaitis	„1,00	P. Sakalauckas New Britain	„	„2,00
B. Skalandziupas	„1,00	S. Falecki Mt Carmel	„	„2,00
M. Makarevicze	„1,00	L. & U.	„	„2,00
J. Mieldazis	„1,00	A. P. Tabor Shenundoah, Pa.	„	„2,00
V. Kañcierius	„1,00	P. Kulakauckas	„	„1,00
T. A. Uliackas	„2,00	P. Sarpalius Gilberton	„	„2,00
J. Paulionis	„1,00	J. P. Užupis	„	„2,00
P. Krakimukas	„2,00	K. Andriukevicze	„	„2,00
A. Janaitis	„1,00	V. Bigelis	„	„1,00
V. Menkiavicze	„1,00	G. Kuklieris Mahanoy Plane	„	„1,00
A. Navickas	„1,00	J. Zigmanta	„	„1,00
M. Valentinovicze	„2,00	V. McNelis Mt Carmel	„	„2,00
V. Venclova	„1,00	N. Zelvis Plymouth Pa.	„	„2,00
S. Peczensis	„2,00	J. Smaidziunas Pottsville	„	„1,00
V. Levanovicze	„2,00	J. Rodger Pottsvile	„	„3,00
S. Dovidaitis	„2,00	A. Kalczinskas Minersville	„	„1,00
		J. Mockeliunas	„	„2,00
		S. Mikalavicze	„	„2,00
		Felex Matulevicze	„	„2,00

